

Necesitatea participării societății la executarea pedepselor (resocializare, reintegrare)*

Pálvölgyi Ákos**

Facultatea de Drept
Universitatea din Pécs (Ungaria)

Abstract

In the present article the author attempts an analysis of an extremely important process: resocialization of the convicted persons. In case of a definitive conviction with a punishment, at the time of the liberation, the convict faces the resistance and the prejudices of social environment which refuses to host him back. In these cases readopting a criminal behavior appears as certain. In spite of this, there are new directions that point and offer alternatives for social reintegration of the former convicts by providing shelter, requalification or new jobs through social organizations or state institutions.

Keywords: *punishment, social reintegration, sentence enforcement, purpose of sentence, convicted person*

Rezumat

Prin prezentul articol autorul realizează o analiză a unui proces extrem de important: resocializarea persoanelor condamnate. În situația unei condamnări definitive la o pedeapsă, la momentul eliberării condamnatul se lovește de rezistența și prejudecățile mediului social care refuză să îl reprimească. În aceste condiții, reluarea comportamentului infracțional apare ca sigură. Cu toate acestea se conturează noi direcții care propun și oferă alternative pentru reintegrarea socială a foștilor deținuți prin oferirea de adăpost, recalificări sau locuri de muncă prin intermediul unor organisme sociale sau instituții ale statului.

Cuvinte-cheie: *pedeapsă, reintegrare socială, aplicarea pedepsei, scopul pedepsei, condamnat*

---

* Doresc să-i mulțumesc d-nei Szabó Mária, șefa Serviciului pentru susținerea și supravegherea minorilor infractori al Departamentului pentru Justiție din cadrul Guvernului din Budapesta, pentru coordonarea și pentru sfaturile valoroase cu care m-a susținut în timpul realizării articolului.

** Doctorand în cadrul Școlii Doctorale a Facultății de Drept din cadrul Universității din Pécs, Ungaria, coordonatorul Secției de executare a condamnărilor la muncă în folosul comunității din cadrul Serviciului juridic al Secretariatului General al Guvernului Budapesta. Contact: akos.palvolgyi@freemail.hu.

1. Idei de bază

Reintegrarea socială a foștilor deținuți reprezintă un segment al executării pedepselor care necesită o atenție sporită. Pentru ca acest proces să fie unul de succes este nevoie de elaborarea unor normative de bază, iar ulterior, pentru asigurarea unui stil de viață care să asigure respectarea acestor normative, trebuie să existe și un mediu social deschis în acest sens.

Regulile de socializare, deschiderea, cunoștințele, regulile concrete sau sistemele complexe de percepție în unele roluri din societatea civilă atrag după sine și însușirea unor norme de comportament potrivite în societate. Fenomenul internalizării se află în strânsă legătură cu fenomenul socializării, fenomen social în cadrul căruia un individ își însușește normele de adaptabilitate la un nivel la care deja le respectă din propria inițiativă (atunci când nu se așteaptă la sancțiuni negative în cazul încălcării normelor)¹. Procesul socializării se întinde pe durata întregii vieți, lucru foarte important în cazul tinerilor infractori care dau dovadă de un comportament deviant. Datorită acestui proces, în cursul executării pedepselor accentul se transferă pe aspectul resocializării. Conform lui Kóhalmi László, un rol important în privința șanselor condamnatului la resocializare îl constituie dreptul deținutului la menținerea legăturilor cu lumea de afară². Belovics Ervin a argumentat faptul că recunoașterea drepturilor condamnaților este o condiție primară de tip *sine qua non*, fiind punctul de plecare al oricărei acțiuni care încearcă să obțină resocializarea celui în cauză³.

---

¹ Conform teoriei lui Albert Bandura, toate tipurile de comportament sunt condiționate de mediul înconjurător. Capacitatea de învățare obținută în cadrul perioadei de supraveghere depinde de aspecte precum accesibilitatea, adică scopul urmărit sau valoarea socială urmărită să fie accesibilă, să existe programe pentru deținuți. La mediul detenției se asociază și personalul angajat care reflectă involuntar către deținuți normele agresive de izolare, ce vor conduce la rezultate minime în cadrul fenomenului instituționalizării. Dacă însă se permite accesul în mediul detenției al diferitelor organizații din societate, ele pot transmite către deținuți cu totul alte reguli. (...) Reintegrarea nu poate fi doar sarcina închisorilor și a curatorilor. A se vedea Fliegauf Gergely, *Psihologia executării pedepsei*, disponibilă online la:

<http://bvpszichologia2.blogspot.hu/2005/10/szocializci.html>.

² Dr. Kóhalmi László, *De lege lata* despre drepturile culturale ale condamnatului, în *Cultura în închisoare – cultura închisorii*, Universitatea de Științe din Pécs – Facultatea de Drept și Științe Administrative, p. 111.

³ Dr. Belovics Ervin, *Despre rolul legalității acțiunii de supraveghere exercitat de către procuror în timpul executării pedepsei*, în Revista „Detențiunea” nr. 1/2008, p. 13: „Într-un stat de drept este nevoie de o mare atenție și de sensibilitate în privința legalității executării pedepselor. Într-un stat de drept «etalonul de respect» îl reprezintă modul în care societatea se comportă cu cei condamnați sub orice acuzare. Este o provocare a statului de drept de a putea arăta celor care încalcă legea «omenia proprie» și demnitatea sa. Winston Churchill, în anul 1910 în calitate de ministru de interne al Guvernului Englez afirma următoarele: «Cu privire la starea de spirit și la pulsul sanguin ale marii societăți; modul în care se comportă cu infractorii, este unul dintre testele cele mai exacte ale civilizației oricărei țări». Conform lui Fjodor Dosztojevskij – cel care scria în detaliu despre regimul detenției – «Normele de civilizație ale unei societăți pot fi judecate dacă deschidem ușile închisorilor acelei țări». A se vedea și dr. Kóhalmi László, *op. cit.*, p. 101.

2. Fapte

„În Ungaria anual sunt luați în evidență aproximativ 120.000 de infractori, iar dintre aceștia 10% sunt condamnați cu executare în regim de detenție. O treime dintre ei sunt recidiviști, însă jumătate din cei care se află în închisori *nu sunt la prima faptă* infracțională. Chiar și în cazul unei condamnări de scurtă durată (ex. o lună), este dificilă reintegrarea în societate. Soluția prevenirii recidivei este reintegrarea socială. Pentru aceasta este nevoie de calificare și de dezvoltarea de competențe. (...)

O componentă însemnată a criminalității o reprezintă *infracțiunile recidiviștilor*, motiv pentru care programele ocupaționale destinate infractorilor și condamnaților au un rol foarte important. Specialiștii au demonstrat că *primele 6 luni de la data eliberării sunt critice*. Atunci se va vedea dacă condamnatul va reuși să se reintegreze în societate sau va deveni recidivist. Pentru acest motiv programul de muncă a dezvoltat în mai multe puncte pașii necesari pentru reintegrarea în societate a deținuților, în special pentru reintegrarea lor pe piața muncii.

Conform cercetărilor, *detențiunea de scurtă durată este doar parțial potrivită pentru atingerea scopurilor pedepsei, dar, în același timp, detenția modifică imediat atitudinea societății față de condamnat*, din cauza căreia, după eliberare, este foarte dificilă găsirea unui loc de muncă și a unei locuințe, legăturile sociale fiind atrofiate. Trebuie create premisele pentru munca depusă în folosul comunității, pentru despăgubirea victimelor, deoarece acest lucru susține acceptarea condamnaților și contribuie la păstrarea încrederii de sine a acestora, lucru indispensabil pentru ca un condamnat să devină o persoană utilă societății⁴. În vederea susținerii găsirii unui loc de muncă de către cei condamnați, trebuie dezvoltate relațiile dintre instituțiile de detenție și centrele de ocupare a forțelor de muncă. Programul urmărește printre altele și dezvoltarea pedepselor la muncă în folosul comunității. Scopul este să crească numărul pedepselor executate în societate, respectiv numărul celor condamnați la muncă în folosul comunității. Avantajul acestei forme de sancționare este faptul că un condamnat *nu este rupt de societate, își păstrează legăturile cu familia*, își poate continua activitatea, realizând o muncă în folosul societății. Astfel, nu se vor putea percepe cheltuieli cu detenția, respectiv nu vor exista dificultăți cu adaptarea în societate”⁵.

---

⁴ Totodată anii lungi petrecuți în detenție, izolat, nu sunt prea potriviți pentru resocializare! De ce? Pentru că instituțiile totalitare îi obligă pe membrii lor să adopte un anumit rol, dominând în totalitate personalitatea umană, datorită căreia condamnații își pierd încrederea față de societatea deschisă, fapt care îngreunează resocializarea. Înstrăinarea, după eliberare se transformă în anomie – este de neînțeles comportamentul societății, scopurile vieții sunt de nerealizat, de la oameni nu se poate aștepta susținere (nota autorului).

⁵ [http://www.tamop.irm.gov.hu/Comunicat de presă _condamnații_despre_munca_în_vederea_integrării](http://www.tamop.irm.gov.hu/Comunicat_de_presă_condamnații_despre_munca_în_vederea_integrării).

3. Experiențe

Cu prilejul participării la o conferință pe tema detențiunii, prin care se urmărea să se ofere deținuților prezenți un răspuns din partea conducătorilor instituțiilor de executare a pedepselor despre condițiile detenției, am observat că, deși la aceste manifestări se discută despre problemele curente ale vieții „din interior”, fapte care pentru „lumea de afară” nu reprezintă probleme, un for pe tema detenției este un prilej pentru condamnați să se rupă de rutina zilnică și să se preocupe de scopurile sistemului de detenție.

La acest eveniment au fost prezenți mai mulți condamnați care în regimul detenției au muncit, deci au avut un comportament pozitiv în raport cu alți condamnați. Unul dintre ei, având în vedere că mai avea foarte puțin până la eliberare, a declarat că îi este frică de acest deznodământ, deoarece nu se va putea reintegra în societate.

Această teamă este una reală, fiind prezentă nu numai în rândul condamnaților propuși spre eliberare, dar și în rândul celor care se află deja în libertate. Discuțiile purtate cu ei, respectiv cu supraveghetorii lor, au pus în lumină mai multe probleme importante. În continuare redăm fragmente din aceste discuții:

1. „După propriile mele experiențe de până acum, condamnații eliberați se confruntă în primul rând cu găsirea unui loc de muncă. Astăzi, de exemplu, m-a vizitat unul dintre condamnații pe care îi am în supraveghere (având deja la activ două liberări condiționate) care a spus că *încearcă să profite de toate ofertele de muncă*, însă sunt momente în care *e nevoit să fure mâncare*. Experiențele fiecărui condamnat în perioada detenției sunt foarte variate. După o perioadă mai lungă de detenție „lumea de afară” li se pare străină și au nevoie de timp pentru adaptare, *fiind nevoiți să se descurce singuri*. În general este foarte dificil să găsești un loc de muncă, și, neavând un comportament civic ireproșabil, lor le este și mai greu. După părerea mea, ar fi importantă dezvoltarea sistemului de ocupare a forței de muncă. *Poate sistemul de supraveghere a condamnaților eliberați ar trebui astfel gândit încât condamnatului, încă din detenție să i se poată oferi un loc de muncă pentru momentul eliberării*, motivându-i pe ofertanții de locuri de muncă eventual cu facilități fiscale. Mulți dintre condamnați solicită sprijin financiar în rezolvarea solicitărilor. *În general – după părerea mea – în vederea obținerii unui loc de muncă decent, ar fi nevoie de sprijin și intermediere, pentru stoparea recidivelor.*” (Inspector supraveghetor, Departamentul de Justiție al Guvernului Ungariei)

2. „În experiența mea de 5 ani (în principal în mari centre de detenție) am ajuns la următoarele concluzii:

În ceea ce privește tinerii, de obicei aceștia (în afară de cei care își încep experiența instituțională în centre de reeducare), se întâlnesc pentru prima dată cu regulile inflexibile ale regimului de detenție. În prima parte a perioadei de condamnare sunt speriați și își caută locul în ierarhia interioară. După acest proces apar interesele, alianțele, se dezvoltă „prieteniile”.

În timpul procesului inculpații sunt foarte stresați, pentru că încă nu cunosc care va fi pedeapsa aplicată. După pronunțarea hotărârii judecătorești, am observat că are loc o detensionare. Apare faza elaborării planurilor în legătură cu ce vor face după eliberare. Înainte de eliberare, devin din nou foarte stresați. Se întorc în același mediu, unde nu s-a schimbat nimic. *Nu au un loc de muncă*, trăiesc din ajutor social, uneori membrii familiilor lor sunt de asemenea în închisoare. Conform spuselor lor, cel mai greu este că nu au libertate de mișcare, nu au dreptul la decizii proprii.

În ceea ce privește infractorii majori, cei care au mai fost condamnați cunosc „lumea interioară”. Cei care ajung în închisoare ca majori, în special cei cu detenție îndelungată, trebuie să primească sprijin înainte de eliberare privind ocuparea forței de muncă. O parte importantă a infractorilor nu au abilități sociale, motiv pentru care nu reușesc să trăiască în armonie și unitate. Sistemul lor de relații este unul foarte redus, primitiv.

Despre majorii condamnați și eliberați (cei cu detenție de 15-50 de ani) se poate spune că trăiesc într-o lume foarte închisă. În foarte multe cazuri, reprezintă o problemă faptul că *lipsește mediul familial, lipsesc prietenii*. Majorii solicită un loc de muncă și sprijin în soluționarea problemelor cu autoritățile. În timpul unui dialog cu unul dintre ei, acesta a spus că „te poți obișnui cu orice, doar frica din tine trebuie învinsă, însă acest lucru este foarte dificil. Câteodată Dumnezeu îți zâmbește, doar trebuie să îl observi.” Propuneri: locuință de supraveghere (pe un termen de cel mult un an de zile), un loc de muncă protejat, prestarea muncii sub supraveghere, în condițiile în care o parte din venit ar acoperi cheltuielile, iar cealaltă parte a venitului ar fi depozitat obligatoriu într-un cont de care să poată beneficia după un un an, programe pentru socializare (dezvoltarea personalității, dezvoltarea capacităților sociale, învățarea limbilor străine etc.). Condamnatului *trebuie să i se ofere sprijin* pentru a se putea reintegra în societate.” (*Inspector supraveghetor, Departamentul de Justiție al Guvernului Ungariei*)

3. „Eliberarea este o nouă situație în viață, care semnifică atât eșecul, cât și reușita.(...) Pe lângă detensionarea adusă de eliberare, condamnatul trebuie să își asume problemele pe care trebuie să le rezolve. El va lăsa în urmă *viața în regim de detenție*, dar acest lucru nu înseamnă că nu va avea obligații în viitor. Perioada petrecută în închisoare este foarte greu de suportat, condamnații au dificultăți și după eliberare, deoarece prejudecățile societății fac foarte dificilă reintegrarea în

societate. În spatele gratiilor dispui de mult timp pentru a-ți planifica viața de afară, însă realitatea diferă de obicei față de ceea ce este luat în calcul”⁶. (Inspector supraveghetor, Departamentul de Justiție al Guvernului Ungariei)

4. Legislația națională poloneză și cea austriacă în materia reintegrării sociale

În Polonia, arestarea preventivă, procedurile de sancționare, precum și regulile de executare a pedepselor privative de libertate sunt reglementate de Legea privind punerea în aplicare a pedepselor, adoptată în anul 1997 și modificată în anul 2012. Scopul legii este ca pe timpul executării pedepsei să trezească în condamnat dorința de a colabora, care va ajuta la însușirea celor mai elementare reguli ale societății, susținând astfel premisele unei reintegrări cât mai potrivite în societate după eliberare. Legea scoate în evidență asumarea responsabilității, respectiv necesitatea respectării normelor juridice, prevenind astfel recidiva. În programele cu deținuții – în special cele care au ca obiect prestarea muncii, educația, diferite activități culturale sau artistice, sportul, menținerea legăturilor cu membrii familiei și cu alte persoane sau intervențiile terapeutice – personalitatea deținuților trebuie influențată pentru respectarea drepturilor și ale obligațiilor lor. Un capitol separat în actul normativ este dedicat participării societății la punerea în executare a hotărârilor de condamnare, prin acordarea de sprijin în vederea reintegrării în societate a condamnaților, prin Fondul de Sprijinire a Victimelor și prin Fondul de Sprijinire după Eliberare⁷.

În Austria, scopul executării pedepsei privative de libertate este protejarea societății, precum și sprijinirea condamnaților de a-și crea după executarea pedepsei un stil de viață care să respecte normele juridice. Regimul detențiunii privative de libertate trebuie să convingă infractorul că fapta sa a fost una infracțională, împotriva normelor de drept, dar trebuie să aibă și o latură preventivă, în ideea ca ceilalți cetățeni să nu comită infracțiuni asemănătoare. Scopul principal al pedepsei privative de libertate este să *reintegreze condamnatul*⁸. Ținând cont de faptul că ideea resocializării este în totdeauna

---

⁶ Dr. Erdei Mónika, Iván András, Varga Annamária Zsuzsanna, Leidinger Árpád, *Munca te așteaptă! Cum să găsim un loc de muncă după eliberare? Informații pentru a ușura găsirea unui loc de muncă după eliberare*, editat de Departamentul de Executarea Pedepselor sub îngrijirea Departamentului Guvernamental din Budapesta, p. 1.

⁷ Sursa: Direcția Națională a Penitenciarelor.

⁸ „Der Vollzug der Freiheitsstrafen hat zum Ziel, die Gemeinschaft zu schützen und dem Straftäter zu einer rechtsschaffenen Lebenseinstellung zu verhelfen. Freiheitsstrafen sollen dem Täter darüber hinaus das Unrecht seiner Handlung bewusst machen und als Prävention andere Bürger daran hindern ähnliche Straftaten zu begehen. Eine Reintegration des Straftäters ist das oberste Ziel des Strafvollzugs.” Republik Österreich, Bundesministerium für Justiz, Strafvollzug in Österreich.

primordială, sistemul de executare a pedepselor trebuie să asigure, în funcție de posibilități, o trecere fără obstacole de la regimul de detenție spre libertate fără obstacole. Din acest motiv, de la începutul executării pedepsei și până la sfârșitul acesteia, făptuitorii sunt pregătiți cu metode specifice pentru a putea urma o viață corectă și din punct de vedere al societății. De acest proces aparțin activitățile de muncă utile, precum și programele și cursurile din timpul liber.

Viața din închisoare nu poate și nici nu trebuie să fie la fel ca viața în libertate. *Însă cum este organizat sistemul de executare a pedepselor și cum sunt trăite aceste experiențe de către deținuți, reprezintă un etalon de măsurare a calității unei societăți*⁹.

În privința pregătirii pentru eliberare, reglementările legislative austriece s-au conturat după cum urmează: conform unei dispoziții legale, înainte cu 6-12 luni de eliberare, există posibilitatea ca deținuții să iasă din închisoare pentru a participa într-o zi la programe de muncă sau la diferite terapii. În această perioadă se insistă pentru a stabili relații cu diferite instituții care, după perioada detenției, pot oferi un sprijin pentru o locuință și intermediere pentru găsirea unui loc de muncă. În unele situații, deținuții participă la proiecte temporare în locuințe sociale, unde prestează o anumită muncă. Aici trebuie amintit programul intitulat „Un nou început”, care în perioada supravegherii oferă un mare sprijin¹⁰. În sistemul de reglementare austriacă programul denumit „Neustart” are un rol esențial, deoarece vine să susțină sistemul de supraveghere. Programul este finanțat în mare parte de către stat, fiind dotat cu elemente destinate „experimentului”, reprezentând o punte intermediară între viața din detenție și viața de după eliberare, programul putând să fie extins chiar și la domeniul protecției victimelor.

5. Soluții

Trebuie să recunoaștem faptul că sistemul de executare a pedepselor trebuie să însemne mult mai mult decât exercitarea forței coercitive de pedepsire a statului. În politica dreptului penal, accentul trebuie să se mute de pe pedeapsă.

⁹ „Da der Gedanke der Resozialisierung stets im Vordergrund steht, muss der Strafvollzug einen möglichst reibungslosen Übergang vom Leben in Haft und jenem in Freiheit ermöglichen. Daher bereiten von Beginn bis Ende der Strafzeit geeignete Maßnahmen den Straftäter auf ein sozial angepasstes Leben vor. Dazu gehören Aus- und Weiterbildung sowie eine sinnvolle Arbeit und Freizeitgestaltung. (...) Das Leben im Gefängnis kann und darf jedoch niemals dem Leben in Freiheit entsprechen. Aber wie der Strafvollzug organisiert ist und von den Insassen empfunden wird, ist ein Gradmesser für die Qualität unserer Gesellschaft. (...)” Republik Österreich, Bundesministerium für Justiz, Strafvollzug in Österreich.

¹⁰ „(...) Weiters besteht die Möglichkeit, die Anstalt während des Tages zum Zwecke der Arbeit, Freizeit oder Therapiemaßnahmen zu verlassen (in der Regel sechs bis zwölf Monate vor Haftende). Forciert werden Kontakte zu externen Sozialeinrichtungen, die im Bedarfsfall Wohn- und Arbeitsplätze nach der Haftentlassung zur Verfügung stellen. Fallweise können Insassen in Form mehrtägiger Ausgänge bereits während des Entlassungsvollzuges in Übergangsjahren oder Wohnheimen „probewohnen“ und/oder arbeiten. Besonders zu erwähnen ist der Verein Neustart, der im Bereich Haftentlassenenhilfe einen großen Beitrag leistet.” Republik Österreich, Bundesministerium für Justiz, Strafvollzug in Österreich.

Așa cum în dreptul material penal abordarea restaurativă și reparatorie a început să câștige teren, și abordarea executării pedepselor trebuie revizuită.

În dreptul material penal și în procedura penală legiuitorul a recunoscut faptul că nu putem vorbi doar de fapta penală urmăribilă, ci și despre cei care participă la întreaga procedură. Este firesc că în acest caz se pune accent mai mare pe victimă decât pe infractor, încercând să se rezolve situația creată astfel încât victima să poată fi repusă în starea anterioară comiterii infracțiunii. În ceea ce privește infractorii, când reflectăm asupra acestei probleme trebuie să pornim de la faptul că rata infracționalității trebuie redusă, iar energia transpusă în comiterea de infracțiuni de către infractori, ca și efortul depus de organele de cercetare penală să poată fi utilizate în relațiile lor cu societatea¹¹.

Instrumentele sunt aceleași ca și în alte domenii ale dreptului penal – prevenția și restabilirea situației anterioare. În situația prevenției, făptuitorului trebuie să îi oferim în locul fostului stil de viață un alt model de comportament, susținându-l prin asigurarea condițiilor necesare în acest sens. Cu aceste măsuri, putem să prevenim comiterea unor noi infracțiuni. Aceasta este resocializarea¹². În cursul corectării comportamentului infracțional, în viața infractorului au avut loc schimbări pentru care a fost condamnat, deci trebuie condus în situația anterioară infracționalității. Aceasta înseamnă reabilitare și reintegrare. Reintegrarea este acel proces în care pe condamnatul resocializat îl transpunem în mediul social, în termenii unui micro-mediul la care acesta este adaptat.

Noua lege maghiară privind executarea pedepselor utilizează experiența acumulată pe baza actului legislativ anterior, este conformă cu normele europene din domeniu și în același timp își păstrează unicitatea, introducând noutăți. Propunerea legislativă stabilește cadrul legal al programului de reabilitare, program la care participarea condamnatului în unele cazuri este obligatorie. Este introdus conceptul de *mediu de reintegrare*, definit de către condamnat¹³. Odată cu introducerea programului, se creează mediul de resocializare care se adaptează individului chiar și în interiorul centrelor de detenție.

---

¹¹ „Cu toții suntem responsabili de noi, în funcție de capacități și de posibilități suntem obligați să contribuim la îndeplinirea obligațiilor de stat și față de societate” (Constituția Ungariei, lit. O).

¹² Resocializarea: „Conducerea reintegrării persoanelor care au dat dovadă de comportament negativ și s-au rupt de viața socială datorită tulburărilor de integrare în societate; pedagogie criminală și activități complexe sociale și administrative. În această categorie sunt incluși alcoolicii, tratamentul consumatorilor de droguri, activitățile de reintegrare a centrelor de deținere, activitățile pastorale din închisori, supravegherea și îngrijirea celor eliberați, sprijinirea socială, activități instituționale care în parte aparțin statului, iar în parte aparțin comunităților religioase și organizațiilor neguvernamentale”. A se vedea <http://www.kislexikon.hu/reszocializacio>.

¹³ Mediul de reintegrare: din punct de vedere al stabilirii nivelului de relaționare socială este acea grupare interesată a societății în care condamnatul va dori să trăiască după eliberare. Art. 85 alin. (9) din propunerea legislativă nr. T13096.

Programul de menținere a relațiilor cu societatea este introdus ca noutate tehnică. Programul oferă o posibilitate fără precedent pentru cei care au de executat o pedeapsă privativă de libertate cu durată scurtă. În timpul executării pedepsei, centrul de detenție va încerca să îl împiedice pe condamnat să se obișnuiască cu condițiile de detenție, menținându-l în propriul lui mediu, pentru ca acesta să își păstreze locul de muncă, respectiv relațiile din societate.

Supravegherea posterioară executării pedepsei a fost reglementată și în noua lege, cu un nou conținut. Rolul supravegherii condamnatului după eliberare este mai important decât am crede. În cursul acestui proces, cei care ajută la reintegrarea condamnatului se folosesc de toate experiențele acumulate în legătură cu condamnatul în timpul activităților și programelor din detenție și din perioada programului de reintegrare. Aceste etape sunt foarte importante nu doar pentru condamnat, ci și pentru prevenirea infraționalității, deci pentru societate. Legiuitorul asigură de principiu locuința, respectiv posibilitatea unui loc de muncă pentru condamnat, în măsura în care garantarea acestora – în ordinea enumerată – îi revine statului ca obligație. Totuși, punerea ei în practică depinde de autoritățile publice locale și resursele acestora.

6. Concluzii finale

În cele de mai sus, am încercat să evidențiem acea parte a sistemului de executare a pedepselor în care sistemul instituțional în sine nu este suficient: reintegrarea condamnaților. Relația condamnatului cu mediul înconjurător este o șansă pentru resocializare. Reacția mediului social de respingere este una firească. Relația de neîncredere între cele două fronturi creează o situație de blocaj. Din această cauză este nevoie de intervenția instituțiilor societății civile. Legiuitorul trebuie să asigure pentru aceste etape o susținere sigură. Trebuie dezvoltat, în acest context, un sistem în care condamnatul să nu se piardă, să poată fi urmărit și controlat. Responsabilitatea este uriașă și totul depinde de modul în care norma legislativă asigură condițiile necesare reintegrării, precum și de resursele pentru punerea normei în practică.